

هفته‌نامه تحولات انرژی (۷)

کد موضوعی: ۳۱۰

شماره مسلسل: ۱۲۶۳۸

دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

آبان‌ماه ۱۳۹۱

به نام خدا

فهرست مطالب

- ۴..... گرزه قطب جدید تولید گاز ایران در خلیج فارس
- ۶..... توسعه فناوری احتراق در دمای بالا دستاوردی برای توسعه صنعت پالایش نفت
- ۷..... تمدید قرارداد چینی‌ها در توسعه بزرگ‌ترین میدان نفتی ایران
- ۹..... وضعیت کنونی تولید نفت در نیجریه

هفته‌نامه تحولات انرژی (۷)

قیمت‌های بین‌المللی نفت خام، گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی

(به‌روز شده ۲۷ اکتبر ۲۰۱۲ (۱۳۹۱/۸/۶))

عنوان	قیمت	بازار
نفت خام وست تگزاس (دلار در بشکه)	۸۶/۲۸	نایمکس
نفت خام عمان (دلار در بشکه)	۱۰۶/۴۱	بورس دوبی
نفت خام برنت (دلار در بشکه)	۱۰۹/۵۵	بورس لندن
نفت خام برنت موعدهار (دلار در بشکه)	۱۰۸/۸۵	تک‌محموله
نفت خام دوبی (دلار در بشکه)	۱۰۷/۲۰	تک‌محموله
نفت حرارتی (سنت در لیتر)	۸۱	نایمکس
بنزین (سنت در لیتر)	۷۱	نایمکس
گاز طبیعی (سنت در مترمکعب)	۱۲	نایمکس
گاز طبیعی (سنت در مترمکعب)	۱۲	هنری هاب
گاز طبیعی (سنت در مترمکعب)	۳۹	انگلستان (ICE)

مأخذ: سایت‌های Platt's, NYMEX, ICE DME, and Bloomberg.

(دلار در بشکه)

قیمت روزانه سبب اوپک

متوسط روزانه سبب اوپک	
قیمت	تاریخ (اکتبر ۲۰۱۲)
۱۱۰/۲۴	۱۷
۱۰۹/۷۷	۱۸
۱۰۸/۹۹	۱۹
۱۰۷/۱۳	۲۲
۱۰۵/۹۴	۲۳

مأخذ: سایت اوپک.

میانگین وزنی قیمت انواع نفت خام صادراتی ایران

از ابتدای ماه اکتبر (۱۳۹۱/۷/۱۰ - ۱۳۹۱/۸/۱۰)

(بشکه/دلار)

۱۱۱/۲۹	سبک
۱۰۸/۱۱	سنگین

مأخذ: امور بین‌الملل شرکت ملی نفت ایران، ۱۳۹۱.

قیمت فرآورده‌های نفتی در بازارهای جهانی طی روز ۲۴ اکتبر ۲۰۱۲

(تن به دلار)

نوع فرآورده	خلیج فارس	مدیترانه	شمال اروپا	آمریکا	ژاپن	سنگاپور
بنزین سوپر بدون سرب	۹۷۵/۴۱	۹۵۵/۷۵	۹۳۵/۰۰	۹۹۶/۳۷	۱۰۳۰/۲۸	۱۰۰۵/۶۰
نفتا	۸۹۳/۳۵	۸۹۰/۰۰	۹۲۵/۵۰	۱۰۰۵/۸۶	۹۳۳/۵۰	۹۲۰/۱۶
سوخت جت (نفت سفید)	۹۸۷/۱۲	۹۸۶/۷۵	۱۰۰۵/۲۵	۱۰۱۷/۲۷	۱۰۱۳/۱۲	۱۰۱۰/۰۸
نفت گاز	۸۹۷/۸۰	۹۴۱/۵۰	۹۵۲/۵۰	۹۳۱/۰۷	۹۷۹/۹۰	۹۲۰/۵۲
نفت کوره ۱۸۰ CST	۶۲۱/۸۹	۶۳۰/۵۰	۶۲۵/۵۰	۶۰۰/۳۲	۶۵۱/۹۳	۶۳۷/۷۹
پروپان	۱۰۱۲/۵۰	۱۰۰۹/۵۰	۹۹۷/۵۰	—	۱۰۵۴/۰۰	—
بوتان	۹۴۲/۵۰	۹۹۷/۵۰	۹۷۷/۵۰	—	۹۸۴/۰۰	—

مأخذ: امور بین‌الملل شرکت ملی نفت ایران.

قیمت تک‌محموله‌ای گاز طبیعی طی روز ۲۴ اکتبر ۲۰۱۲

خط لوله - بازار	دلار در میلیون بی‌تی‌یو
HENRY HUB	۳/۴۵
S. CALIF.	۳/۷۰
TORONTO	۳/۴۱
ICE	۱۰/۳۱

مأخذ: همان.

قیمت محصولات شیمیایی و پلیمری طی روزهای ۱۳۹۱/۷/۱۵ الی ۱۳۹۱/۷/۳۰

نام محصول	تن در ریال
متانول	۵,۳۳۱
اسیدنیتریک	۲,۴۸۰
پلی‌وینیل کلراید (pvc) S65	۲۲,۰۵۰
پلی‌اتیلن سنگین EX3	۲۴,۸۲۴

مأخذ: شرکت بورس کالای ایران.

گزره قطب جدید تولید گاز ایران در خلیج فارس^۱

با بهره‌برداری از فاز اول طرح توسعه میدان گازی کیش و راه‌اندازی پالایشگاه‌های جدید گازی تا سال آینده، منطقه گزره به قطب جدید تولید گاز ایران در حاشیه خلیج فارس تبدیل خواهد شد.

شرکت ملی نفت ایران با انتشار گزارشی، درباره جزئیات ایجاد یک تمدن جدید گازی در منطقه گزره در حاشیه خلیج فارس، اعلام کرد: قرارداد طرح توسعه فاز اول میدان گازی کیش با هدف ساخت یک واحد پالایشگاه، اجرای خطوط انتقال، ارائه خدمات مهندسی و تأمین مالی طرح، اسفندماه سال گذشته به کنسرسیومی از پیمانکاران داخلی واگذار شده است. در حال حاضر توسعه میدان گازی کیش در فاز اول از پیشرفت مطلوبی برخوردار بوده به طوری که بخش عمده عملیات حفاری انجام شده است، همچنین بازنگری در طراحی فاز اول توسعه این میدان گازی، به منظور حذف فرآیندهای انرژی‌بر و جایگزینی آن با فرآیندهای کم‌مصرف در حوزه انرژی، در دستور کار قرار گرفته است. در پروژه توسعه میدان گازی کیش، بومی‌سازی چند فرآیند مدنظر قرار گرفته است به طوری که در زمینه شیرین‌سازی گاز، پروژه‌ای با همکاری پژوهشگاه صنعت نفت دنبال می‌شود که در آن، تنظیم همزمان نقطه شبنم آبی و هیدروکربوری در یک فرآیند در دستور کار است.

همزمان با پیشرفت مناسب فاز اول توسعه میدان گازی کیش، طرح احداث دفاتر کار، کمپ و مهمانسرا نیز در این منطقه با جدیت پیگیری می‌شود تا جایی که پیشرفت

1. <http://www.pananeews.ir>

کار احداث کمپ در گرزه به حدود ۷۰ درصد رسیده و پیشرفت عملیات احداث دفاتر کار و مهمانسرا در کیش از ۸۰ درصد فراتر رفته است. موافقتنامه احداث پالایشگاه میدان گازی کیش، اواخر سال گذشته به امضا رسید.

حجم سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای توسعه فاز نخست میدان گازی کیش حدود دو میلیارد دلار برآورد می‌شود که با تکمیل مرحله اول این طرح روزانه حدود ۲۰ تا ۲۵ میلیون مترمکعب به ظرفیت تولید گاز طبیعی ایران افزوده خواهد شد. مطابق با برنامه زمان‌بندی شرکت ملی نفت ایران پیش‌بینی می‌شود حداکثر تا سال ۱۳۹۲ بهره‌برداری نهایی از میدان گازی کیش آغاز شود. از سوی دیگر حجم گاز درجای میدان کیش حدود ۶۶ تریلیون فوت مکعب برآورد می‌شود که با در نظر گرفتن ۷۵ درصد برای بازیافت این میدان پیش‌بینی می‌شود حجم گاز قابل استحصال از آن ۵۰ تریلیون فوت مکعب باشد.

طرح توسعه این میدان مستقل گازی با هدف تولید روزانه ۸۵ میلیون مترمکعب گاز و ۳۰ هزار بشکه میعانات گازی اجرا می‌شود، همچنین ساخت نیروگاه ۲۰۰ مگاواتی و کارخانه تصفیه آب و سایر تأسیسات مورد نیاز برای توسعه این میدان گازی در دستور کار قرار دارد. شرکت ملی نفت ایران قصد دارد گاز استحصالی از بخش خشکی و دریایی میدان کیش، از ساحل توسط خط لوله زیردریایی به طول تقریبی ۱۷ کیلومتر به تأسیسات اصلی فرآورش گاز در نزدیک‌ترین ساحل جنوبی کشور به جزیره کیش، منتقل می‌شود، این تأسیسات در زمینی به مساحت ۴۱۰ هکتار در مجاورت روستای گرزه در غرب بندر چارک درحال ساخت است. میدان گازی کیش در ۳۰ کیلومتری شرق جزیره لاوان قرار دارد، تمام سطح جزیره ۹۰ کیلومتر

مربعی کیش، روی میدان گازی کیش قرار دارد و مساحت ۹۱/۵ کیلومتر مربعی این میدان، بخشی از آب‌های اطراف جزیره کیش را نیز دربر می‌گیرد. از این رو پالایشگاه‌های گازی متکی به ذخایر میدان گازی کیش در محلی به نام شهر آفتاب (گرزه) در نوار ساحلی ایران در خلیج فارس احداث خواهد شد و پیش‌بینی می‌شود این منطقه به کانون جدید شکل‌گیری قدرت اقتصاد گازی ایران در منطقه خلیج فارس تبدیل شود.

توسعه فناوری احتراق در دمای بالا دستاوردی برای توسعه صنعت پالایش نفت^۱

توسعه فناوری احتراق در دمای بالا در کوره‌های صنعت نفت از پروژه‌های شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت است که توسعه آن می‌تواند سودآوری و صرفه‌جویی بالایی را برای کشور ایجاد نماید.

امید شاکری، رئیس پژوهش و فناوری شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت در این خصوص اظهار داشت: «این فناوری در کوره‌های پالایشگاهی، کوره‌های صنعتی صنایع فولاد و آلومینیم کاربردهای متعددی دارد. با توسعه فناوری احتراق در دمای بالا در کوره‌های صنعت نفت، علاوه بر کاهش مصرف سوخت به میزان حداقل ۳۰ درصد در کوره‌های پالایشگاهی، عملکرد این کوره‌ها نیز از نظر فرآیندی بهبود می‌یابد.»

1. <http://www.nioc.ir>

شاکری، کاهش مصرف سوخت کوره‌های صنعتی به میزان ۲۵ الی ۵۰ درصد و کاهش ۲۵ الی ۶۰ درصدی میزان انتشار آلاینده‌های زیست‌محیطی را از دیگر مزایای این طرح عنوان کرد و افزود: در صورتی که فقط ۱۰ درصد از کوره‌ها از این فناوری نوین در کشور استفاده کنند، هزینه فرصت سالیانه ۱۰۶ میلیون دلاری محقق می‌شود.

تمدید قرارداد چینی‌ها در توسعه بزرگ‌ترین میدان نفتی ایران^۱

با وجود تأخیرهای شرکت‌های چینی در توسعه میداین مشترک نفت و گاز، شرکت ملی نفت ایران قرارداد شرکت CNPC چین در طرح توسعه میدان آزادگان جنوبی به‌عنوان بزرگ‌ترین میدان مشترک نفتی ایران - عراق تمدید کرده است.

با گذشت بیش از پنج سال از خروج اینپکس ژاپن از طرح توسعه میدان نفتی آزادگان، توسعه تنها دو فاز تولید زود هنگام از این میدان مشترک نفتی اجرایی شده است. البته با توسعه فازهای اول و دوم طرح تولید زود هنگام این میدان نفتی ظرفیت برداشت نفت از این حوزه مشترک به ۵۱ هزار بشکه در روز رسیده است. فاز نخست این طرح با ظرفیت تولید روزانه ۲۰ هزار بشکه نفت خام و با تعمیر و تکمیل ۶ حلقه چاه، ساخت حدود ۹۰ کیلومتر خط لوله جریانی، دو دستگاه تفکیک‌کننده نفت و گاز و ۱۰۰ کیلومتر خط لوله ۱۰ اینچ در سال ۱۳۸۶ به پایان رسید. با تکمیل توسعه فاز دوم طرح تولید زود هنگام این میدان نفتی در مجموع ۲۴ حلقه چاه حفاری شده است که از ۱۷ حلقه چاه فعال در این میدان روزانه به‌طور میانگین حدود ۵۱ هزار بشکه نفت برداشت می‌شود.

میدان نفتی آزادگان با مجنون عراق مشترک است به طوری که بررسی‌های اکتشافی نشان می‌دهد که سازندهای ایلام، سروک، بورگان، زبیر و فهلیان مشترک است. با توجه به حجم بالای وجود نفت خام در این حوزه هیدروکربوری، این پتانسیل تولید روزانه تا سقف ۵۰۰ هزار بشکه نفت خام از میدان آزادگان وجود دارد. از سوی دیگر با توجه به سیاست وزارت نفت مبنی بر اولویت توسعه میادین نفت و گاز، توسعه این میدان مشترک جزو برنامه‌های استراتژیک صنعت نفت تا سال ۱۳۹۳ بوده و از این رو برای توسعه میادین آزادگان شمالی و جنوبی در مجموع حدود سه میلیارد و ۷۵۰ میلیون دلار اعتبار پیش‌بینی شده است. پیش‌بینی می‌شود در صورت تخصیص منابع مالی و اعتباری امکان تولید روزانه نزدیک به ۲۰۰ هزار بشکه نفت خام از آزادگان تا سال ۱۳۹۳ فراهم شود، اما در برنامه جامع شرکت ملی نفت ایران تولید روزانه ۳۰۰ هزار بشکه نفت خام پیش‌بینی شده است.

بر این اساس سه سال گذشته قرارداد مشارکت CNPC چین در توسعه میدان آزادگان جنوبی با انتقال ۷۰ درصد از سهام شرکت نیکو به این شرکت آسیایی پس از ۶ ماه مذاکره به امضای دو طرف رسید. براساس این قرارداد از ۹۰ درصد سهم نیکو حدود ۷۰ درصد به شرکت چینی منتقل و این شرکت به همراه نیکو (۲۰ درصد) و اینپکس از ژاپن (۱۰ درصد) سهامداران اصلی پروژه اصلی آزادگان جنوبی خواهند بود. میدان نفتی مجنون یکی از مهم‌ترین منابع عراق برای دستیابی به تولید روزانه ۱۲ میلیون بشکه نفت است و از این رو، قرارداد طرح توسعه این میدان سال گذشته به کنسرسیومی متشکل از پتروناس مالزی و شرکت انگلیسی - هلندی شل واگذار شد.

براساس پیش‌بینی مقامات نفتی عراق، امکان افزایش تولید نفت از میدان مجنون باید از ۴۵ هزار بشکه در زمان حاضر به یک‌میلیون و هشتصد هزار بشکه در روز افزایش یابد.

از این رو اخیراً قراردادی بین این کنسرسیوم خارجی و شرکت هالیبرتون آمریکا برای حفاری ۱۵ حلقه چاه برای توسعه این میدان با ذخیره چهار میلیارد و یکصد میلیون بشکه‌ای امضا شده است.

اولین چاه میدان نفتی آزادگان در سال ۱۳۵۵ شمسی حفر شد، اما این میدان با حفر دومین چاه در سال ۱۳۷۸ کشف شد. در شرایط فعلی میدان آزادگان به‌عنوان بزرگ‌ترین اکتشاف میدان نفتی جهان در ۳۰ سال گذشته از ذخیره نفت در جای بیش از ۴۲ میلیارد بشکه برخوردار است. این میدان مشترک با عراق در ۸۳ کیلومتری جنوب غربی اهواز قرار دارد که با احتساب بخش شمالی و جنوبی وسعت آن به بیش از ۹۰۰ کیلومتر می‌رسد.

وضعیت کنونی تولید نفت در نیجریه

نیجریه، پنجمین تأمین‌کننده بزرگ نفت خام آمریکا و یکی از اعضای سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) به‌شمار می‌رود. نیجریه، نخستین تولیدکننده نفت در قاره آفریقا روزانه حدود دو میلیون بشکه نفت خام روانه بازارهای جهانی می‌کند و نهمین ذخایر بزرگ گاز طبیعی جهان را در اختیار دارد که بخش عمده آنها هنوز دست‌نخورده هستند. در حال حاضر، حجم ذخایر نفتی و گازی نیجریه به‌ترتیب ۳۶/۲

میلیارد بشکه و ۱۸۳ تریلیون فوت برآورد شده است.

درآمدهای حاصل از فروش نفت نیجریه بیش از ۹۵ درصد درآمدهای صادراتی

و ۸۰ درصد درآمدهای دولت ابوجا را شامل می‌شود.

به گزارش خبرگزاری رویترز از ابوجا، مقام‌های نفتی دولت نیجریه اعلام کردند:

در پی جاری شدن سیل و سرقت‌های نفتی در نیجریه، تولید نفت این کشور طی

هفته‌های اخیر ۲۰ درصد کاهش یافته است.

مقامات نیجریه اعلام کرده‌اند حجم تولید نفت خام این کشور به دنبال سیل‌های

سهمگین و پیاپی اخیر، پانصد هزار بشکه نفت در روز کاهش یافته است. وضعیت

نگران‌کننده تولید نفت خام در نیجریه و کاهش پانصد هزار بشکه‌ای نفت، این کشور

را بر آن داشته است تا برای دریافت کمک مالی تا پایان سال جاری میلادی

تصمیماتی اتخاذ کند. بارش باران‌های سیل‌آسا در فصل بارندگی خسارات فراوانی را

در بسیاری از ایالت‌های نیجریه از جمله ایالت دلتای نیجر که یکی از مناطق نفت‌خیز

این کشور است، برجای گذاشته است.

صلیب سرخ در اوایل ماه اکتبر اعلام کرد دست‌کم یکصد و چهل و هشت تن به

سبب جاری شدن سیل در نیجریه جان خود را از دست داده‌اند و بیش از

شصت و چهار هزار نفر نیز آواره شده‌اند.

فصل بارندگی در نیجریه که دست‌کم یکصد و شصت میلیون تن جمعیت دارد

معمولاً از ماه مارس تا سپتامبر به طول می‌انجامد ولی امسال بارش باران‌های

سیل‌آسا تا ماه اکتبر نیز در این کشور به طول انجامیده است.

به نوشته یک سایت خبری نیجریه، عواقب مخرب این سیل‌ها باعث افت چشمگیر در تولید نفت خام شده به طوری که نیجریه تنها ۲/۱ میلیون بشکه نفت خام در روز تولید می‌کند؛ اگرچه با گذشت مدتی کوتاه از رخداد سیل، توانسته است حجم تولید خود را به ۲/۳ میلیون بشکه برساند.

بنابراین گزارش، تعدادی از شرکت‌های نفتی فعال در نیجریه از جمله «توتال» نیز دچار آسیب شده‌اند و تأسیسات آنها در برخی از نقاط کشور به طور کامل تخریب شده است.

نفت نیجریه به آمریکا، آسیا و اروپا صادر می‌شود و توقف‌های کنونی تولید نفت این کشور که ۵۰۰ هزار بشکه در روز برآورد شده است، شاید حدود ۰/۵ درصد از عرضه جهانی را به خود اختصاص دهد.

سخنگوی اداره منابع نفتی نیجریه گفت: تولید حدود ۵۰۰ هزار بشکه در روز طی دو سه هفته گذشته متوقف شده بود، اما شرایط هم‌اکنون به حالت عادی خود بازگشته است.

رئیس شرکت ملی نفت نیجریه (ان ان پی سی) نیز اظهار داشت: تولید روزانه نفت و مایعات گازی نیجریه از میانگین ۲/۵ میلیون بشکه در سال جاری میلادی به حدود ۲/۱ تا ۲/۲ میلیون بشکه در هفته گذشته کاهش یافته بود.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۲۶۳۸

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: هفته‌نامه تحولات انرژی (۷)

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه انرژی)

تهیه و تدوین: زهرا جعفری

ناظران علمی: محمدرضا محمدخانی، هوشنگ محمدی، فریدون اسعدی

مقتاضی: حسین امیری خامکانی (عضو کمیسیون انرژی)

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ انتشار: ۱۳۹۱/۸/۱۶